

SOS BRIGA - NAŠE OBEĆANJE KAKO SOS DEČIJA SELA OBEZBEĐUJU NAJBOLJU BRIGU ZA DECU I MLADE

SOS CHILDREN'S
VILLAGES
INTERNATIONAL

SOS CARE
PROMISE

© Björn-Ove Holmberg

Sadržaj

PREDGOVOR	3
TEMELJI ZBRINJAVANJA	4
EFEKAT ZBRINJAVANJA	4
MEĐUNARODE SMERNICE ZA PRUŽANJE BRIGE	5
PRINCIPI I VREDNOSTI	6
REŠENJA ZA ZBRINJAVANJE	8
PRAVILA KOJIM SE VODIMO U PRUŽANJU BRIGE	10
PRILOG	25
REČNIK TERMINA	25

IMPRESUM

Izdavač:

SOS Children's Villages International
 Kancelarija za program i strategiju
 Hermann-Gmeiner Str. 51
 6020 Innsbruck, Austrija
 Elektronska pošta: external.communications@sos-childrevillages.org
 www.sos-childrevillages.org

Za sadržaj odgovoran: Tim lidera Federacije

Uredništvo: Kancelarija za program i strategiju

Fotografija sa naslovne strane: SOS Dečije selo Pudušeri, Indija

© Bjørn-Owe Holmberg

Dizajn: Kancelarija za komunikaciju i brend

Objavljeno: aprila 2018.

© 2018 SOS Children's Villages International

Sva prava zadržana.

Saznajte više o našim publikacijama i studijama na sajtu: <http://www.sos-childrevillages.org/publications>

Pogledajte naše video materijale na: <http://www.facebook.com/soschildrevillages/videos>

PREDGOVOR

SOS Dečija sela su posvećena tome da sva deca širom sveta imaju kvalitetnu brigu, jer je to njihovo pravo. Herman Gmajner je 1949. godine osnovao prvo SOS Dečije selo, uprkos oštrom protivljenju. Naša organizacija nastala je na, u to vreme, revolucionarnom uverenju i priznanju, da je najranjivijoj deci potrebna emotivna i fizička stabilnost u porodičnoj sredini i zajednici, kako bi razvila svoj potencijal.

U savremenom svetu, baš kao i u posleratnom kontekstu u kojem smo osnovani, najranjivija su deca koja su bez roditelja kao i ona koja su u riziku da izgube roditeljsko staranje. Prema našim konzervativnim procenama, svako deseto dete nalazi se u takvoj neprihvatljivoj situaciji¹.

Zahvaljujući sedmodecenijskom iskustvu, koje oblikuje naš rad, SOS Dečija sela su fokusirana na problem dece u riziku. Posvećeni smo pronalaženju najprikladnijeg oblika brige za svako dete u skladu sa njegovim najboljim interesima i uz blisku saradnju sa nadležnim organima. O deci koja se nalaze u osteljivim i rizičnim okolnostima, se staramo u različitim oblicima alternativne brige. Jačamo porodice kako bi se sprečilo napuštanje i zanemarivanje dece. Takođe, zalažemo se za prava sve dece bez roditeljskog staranja ili dece koja su u riziku da ga izgube, kao i za prava njihovih porodica. Danas su SOS Dečija sela naš brend i više nisu ograničena na fizički pojam sela u kojem žive SOS porodice.

Organizacija SOS Dečija sela veruje da je za postizanje naše misije potrebna posvećenost različitim pristupima, što znači direktno rešavanje

najhitnijih potreba ranjive dece i njihovih porodica, i rad na prevenciji osnovnih uzroka raspada porodica. U svom radu, neprestano podržavamo i promovisemo kvalitet brige.

BRIGA...

je po definiciji „roditeljsko zbrinjavanje dece i mladih”. Ovaj pojam obuhvata brigu i u okviru biološke porodice, i brigu u alternativnoj sredini.

SOS briga predstavlja naše obećane i posvećenost kvalitetnom zbrinjavanju svakog deteta u našim programima². Sledeći pristup usmeren na dete, SOS briga - naše obećanje, se nadovezuje na postojeće inicijative koje promovišu kvalitet našeg rada. Ovaj dokument pozicionira SOS Dečije selo kao moderan program zaštite i brige o deci, sa uslugama koje se prilagođavaju promenljivoj situaciji dece u lokalnom kontekstu. Na taj način, SOS briga – naš obećanje daje osnovu za obezbeđivanje doslednosti kvaliteta širom sveta, u veoma različitim sredinama, često punim izazova.

To je aktivno obećanje koje ispunjavamo svakodnevno, jer težnja ka kvalitetu nikad ne prestaje. Neprekidno težimo usvršavanju i učenju iz sopstvenog iskustva, iskustva naših partnera i od same dece. Kada utvrdimo da nismo ispunili obećanje, reagujemo odmah i preduzimamo konkretne radnje kako bismo ponovo obezbedili kvalitetnu brigu i osigurali da se ona održi i u budućnosti.

Sidarta Kaul
Predsednik

Norbert Meder
Direktor

¹ SOS Children's Villages International: *Child at Risk: The Most Vulnerable Children; Who They Are and Why They Are at Risk* (2016)

² Međunarodni senat je u aprilu 2018. godine jednoglasno odobrio SOS brigu – naše obećanje (*SOS Care Promise*). Ovaj dokument je naša politika u kojoj objašnjavamo šta radimo i kako to radimo kroz principe i vrednosti na kojima se temelji naš rad, rešenja za pružanje brige, uz pomoć

kojih sprovodimo svoju misiju, kao i našu posvećenost kvalitetnom zbrinjavanju. To je politika koje sve članice asocijacije SOS Dečija sela moraju da se pridržavaju i da joj se posvete. To je politika kojom su obuhvaćene sve smernice, mehanizmi i druge programske politike. Zasnovana je na našim osnovnim postulatima: “Ko smo”, Statutu organizacije SOS Children's Villages International i Strategiji 2030.

TEMELJI ZBRINJAVANJA

EFEKAT ZBRINJAVANJA

Smatramo da nijedno dete ne treba da odrasta samo i da svako dete treba da živi u stabilnoj i brižnoj porodici, kao delu zajednice, koja im pruža podršku. Time dobijaju priliku da jednostavno budu deca. Ipak, činjenica je da je bar jedno od desetoro dece širom sveta već ostalo ili je u riziku da ostane bez brižnog roditeljskog staranja.

Kada deca odrastaju “sama”, bez ljubavi i podrške roditelja ili nekog drugog stabilnog staratelja, suočena su sa većim rizikom od diskriminacije, zanemarivanja, zlostavljanja i napuštanja. Veća je verovatnoća da oni neće dobiti priliku da se obrazuju, sazrevaju i stiču životne veštine, te im je stoga teže da postanu korisni članovi društva. A ukoliko oni dobiju svoju decu, može se desiti da ne budu u mogućnosti da adekvatno podrže razvoj svoje dece, te se štetne posledice mogu preneti na sledeću generaciju. Posledice trpi i šire društvo, jer socijalne i zdravstvene službe postaju opterećenije.

Ali, mi možemo promeniti tu situaciju.

Deca koja odrastaju u stabilnoj i brižnoj porodici, u okviru zajednice koja im pruža podršku, imaju veće šanse da ostvare svoj pun potencijal i žive nezavisno. Takva deca razvijaju bolje životne veštine, kao što su

komunikacija, saradnja sa drugima, rešavanje problema i postavljanje ličnih ciljeva. Takođe, razvijaju samopouzdanje, odlučnost i sposobnost da se nose sa izazovima. Osobe koje brinu o njima se staraju da deca pohađaju školu i imaju odgovarajuću zdravstvenu zaštitu. Uz to, ova deca lakše formiraju mreže u društvu, koje mogu biti izvor podrške u svakodnevnom životu. I na kraju, imaju zdrave odnose sa drugima, nalaze pristojne poslove i menjaju svoju zajednicu nabolje.

Ključ je kvalitetna briga, a ulaganje u nju ima višestruki efekat time što deca dobijaju potpuniju brigu, razvijaju se i ostvaruju svoj potencijal iz generacije u generaciju. Sve počinje od toga da deca dobijaju kvalitetnu brigu roditelja ili neke druge osobe koja se o njima stara, od veoma ranog doba, pa sve dok dete ne bude spremno da započne karijeru. Briga o deci čini svet boljim. *To je efekat brige.*

Odnosi sa drugima su bitni

“Deca se razvijaju u okviru okruženju međuljudskih odnosa, koji započinju u porodici, ali uključuju i druge odrasle osobe koje imaju značajne uloge u njihovim životima.

To mogu biti članovi šire porodice, vaspitači, nastavnici, zdravstveni radnici, socijalni radnici, treneri i susedi.

Ti odnosi utiču na praktično sve aspekte razvoja: intelektualni, društveni, emotivni, fizički i bihevioralni, a njihov kvalitet i stabilnost u ranom detinjstvu formiraju osnovu za čitav niz kasnijih rezultata.”

Centar za razvoj deteta, Univerzitet Harvard
Preuzeto iz „Najbolji primeri u prevazilaženju uticaja: Naučno zasnovan pristup izgradnji bolje budućnosti za decu i porodice“ (2016), str. 8.

MEĐUNARODE SMERNICE ZA PRUŽANJE BRIGE

Naš rad prevashodno usmeravaju tri vrlo značajna međunarodna okvira koji se posebno odnose na decu. Obećanja opisana u okviru ovog dokumenta su u skladu sa principima, standardima i ciljevima predstavljanim u tim okvirima.

Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima deteta (Konvencija), usvojena 1989. godine, definiše prava dece koja važe u svim aspektima njihovog života. U njoj je prepoznato da brižna porodica koja pruža detetu zaštitu predstavlja osnovu za njegov dalji razvoj. Gotovo svaka država sveta je potpisala ovu konvenciju, a SOS Dečija sela ostvaruju partnersku saradnju sa vladama kako im pomogla u ispunjenju njihovih obaveza iz Konvencije.

Smernice UN za alternativnu brigu o deci, usvojene 2009. godine, daju okvir koji garantuje da vlade mogu deci obezbediti pravo na kvalitetnu brigu u okviru biološke porodice ili sistema alternativnog zbrinjavanja. Njihovi principi nalažu da alternativna briga mora da bude i nužna i adekvatna, a takođe je istaknuto i da je deci potreban siguran i stalan odnos sa stabilnim starateljem. U Smernicama je istaknut i

značaj promovisanja roditeljskog staranja i sprečavanja razdvajanja porodica. Duh ovih smernica, utkan je i u naše obećanje da ćemo obezbediti adekvatnu brigu.

Ciljevi održivog razvoja UN su još jedan bitan okvir našeg rada. Usvojeni su 2015, a važe do 2030. godine i prati ih obećanje da „niko neće biti izostavljen“. Ranjiva deca i porodice često prvi budu izostavljeni, isključeni iz društva dok se države socijalno i ekonomski razvijaju. Naš rad, kao što je definisano u Strategiji 2030, doprinosi Ciljevima održivog razvoja uz poseban fokus na naše ciljne grupe, što uključuje poboljšanje nacionalnih sistema socijalne zaštite, borbu protiv nejednakosti, promociju lakšeg pristupa kvalitetnom obrazovanju, povećanje stope zapošljavanja mladih i okončanje nasilja nad decom.

Vodeći promoter Smernica UN

SOS Dečija sela imala su vodeću ulogu u razvijanju Smernica UN za alternativnu brigu o deci, pre svega kao suosnivač međunarodne radne grupe koja je pripremila prvi nacrt. Od usvajanja Smernica 2009. godine, od strane Generalne skupštine UN, članice asocijacije širom sveta predvode njihovu realizaciju na nivou svojih zemalja. Na međunarodnom nivou su SOS Dečija sela aktivno angažovana na partnerskim inicijativama za promovisanje implementacije Smernica, na primer kroz podržavanje razvoja slobodnog pristupa onlajn kursovima.

PRINCIPI I VREDNOSTI

Principi SOS Dečijih sela

Mi imamo bogato iskustvo utemeljeno na četiri principa brige o deci. Na osnovu ta četiri temeljna principa, ljudi širom sveta podstiču pozitivne promene i staraju se da još mnogo više dece odrasta u porodicama punim ljubavi. U savremenom kontekstu su se ta četiri principa razvila u sledeće:

DETE: Svako dete je jedinstveno i poštovano

Prepoznavamo potencijal dece, usmeravamo ih i pratimo na njihovom putu da postanu samostalni i korisni članovi društva.

RODITELJ: Svakom detetu je potreban brižan i stabilan roditelj

Naš rad se sastoji u tome da omogućimo svakom detetu da, sa starateljem, ostvari stabilan odnos, zasnovan na ljubavi, poštovanju i sigurnosti.

PORODICA: Svako dete odrasta uz podršku porodice

Pomažemo porodicama da ostanu zajedno. U slučaju da deca ne mogu odrastati u svojoj biološkoj porodici, pomažemo im da formiraju trajne veze u okviru alternativne porodice, a pritom obezbeđujemo uslove da se braća i sestre ne razdvajaju.

ZAJEDNICA: Svako dete je deo bezbedne zajednice koja ga podržava

Pomažemo porodicama da se povežu u okviru svoje zajednice, razmene iskustva, podrže jedna drugu i saraduju kako bi stvorile pozitivno okruženje za razvoj dece i mladih.

Osnaživanje dece

“Ne mogu da odlučujem umesto tebe. Mogu da ti pomognem da otkriješ šta stvarno želiš i da te usmerim, ali odluke donosiš sama!”

Ana voli da prepričava ovu priču o tome kako joj je mama Irina pomogla da pronađe svoj put. Ova 22-godišnjakinja studira psihologiju i socijalni rad. U tome uživa i pokazuje izuzetne rezultate. Ana je odrasla u SOS porodici u Gruziji u koju je smeštena kada je imala osam godina. Kada govori o svojoj mami, misli na Irinu, svoju SOS mamu.

Vrednosti koje neguju SOS Dečija sela

HRABROST: Mi preduzimamo akcije

- Kontinuirano unosimo inovacije u naš rad usmeren ka deci, i odgovaramo na različite realnosti lokalnih zajednica i pojedinačne dece.

POSVEĆENOST: Mi držimo obećanja

Dugoročno se obavezujemo deci i njihovim zajednicama i pružamo im kvalitetne usluge koje im pomažu da uspeju u životu.

POVERENJE: Verujemo jedni u druge

Sarađujemo sa svim zainteresovanim stranama u duhu timskog rada, poklanjajući pritom poverenje drugima, kao i oni nama, kako bismo ostvarili svoju misiju.

ODGOVORNOST: Pouzdani smo partneri

Odgovorni smo prema deci, zajednicama, partnerima i donatorima. Naša najveća odgovornost je da osiguramo kvalitetnu brigu.

REŠENJA ZA ZBRINJAVANJE

Inspiriše nas naša misija: da stvorimo porodice za ugroženu decu, da im pomognemo da oblikuju sopstvenu budućnost i učestvuju u razvoju svojih zajednica.

U mnogim delovima sveta politički, ekonomski i socijalni razlozi dovode do visokih nivoa ranjivosti dece a porodice do rizika od raspada. Naučili smo da se ovi osnovni uzroci često mogu rešiti ranim intervencijama te se na taj način mogu i izbeći. U nameri da reše situaciju dece u takvim osetljivim okolnostima, SOS Dečija sela nude niz dodatnih usluga koje ujedno zadovoljavaju potrebe zbrinjavanja i rešavaju osnovne uzroke takve situacije.

Naša rešenja su uvek usklađena sa:

- najboljim interesima svakog pojedinačnog deteta
- potrebama lokalne zajednice, na koje se odgovara lokalnim prilagođavanjem programa
- međunarodnim okvirima koji usmeravaju naš rad
- iskustvom i stručnošću naše organizacije

U skladu sa time, naša rešenja za pružanje brige uključuju alternativnu brigu, jačanje porodica, zastupanje i partnerstvo kako bi se obezbedila kvalitetne briga.

Alternativna briga

Alternativnu brigu pružamo onda kada je to u najboljem interesu deteta i kada postoji saglasnost odgovarajućih organa. Imamo 70 godina iskustva u pružanju dugoročne alternativne brige zasnovane na modelu brige nalik porodičnoj - koju nazivamo SOS porodična briga, ali i u drugim oblicima alternativnog zbrinjavanja, kao što su hraniteljstvo i male domske zajednice. Da bismo pronašli najbolji mogući vid alternativne brige za svako dete neprestano unosimo inovacije i unapređujemo našu saradnju sa SOS porodicama, koristeći iskustvo i kompetentnost da sa svojim partnerima razmotrimo odgovarajuća rešenja za pružanje brige. Ukoliko je u detetovom najboljem interesu da se vrati biološkoj porodici, taj proces aktivno podržavamo i pažljivo pratimo. Nijedna druga organizacija nema toliko iskustvo u pružanju alternativne brige kao mi, a to iskustvo oblikuje naš rad na jačanju porodica i zastupanju njihovih interesa.

Jačanje porodica

U najboljem interesu deteta je da ostane u svojoj biološkoj porodici, sve dok mu ona pruža adekvatnu brigu. U saradnji sa organizacijama u okviru zajednice i vladama, radimo na jačanju ranjivih porodica kako bismo sprečili njihov raspad i razdvajanje dece od njihovih porodice. U okviru jačanja porodica, radimo i na srodničkom zbrinjavanju, gde se deci omogućava da žive sa svojom širom porodicom. Po potrebi, saradujemo sa državom i drugim zainteresovanim stranama na obezbeđivanju pristupa osnovnoj zdravstvenoj zaštiti i kvalitetnom obrazovanju, kako bismo decu i porodice podržali na putu ka osamostaljivanju. Krizne humanitarne situacije neizostavno uzrokuju razdvajanje porodica, gubitak sigurnosti i sredstava za život. U takvim situacijama pružamo zaštitu deci i mladima bez pratnje, aktivno podržavamo ponovno spajanje porodice, i pomažemo porodicama da prevaziđu traume i ponovo izgrade svoje sopstvene živote. U slučajevima gde nije

© Katerina Hlevska

moгуće ponovo spojiti decu sa njihovim porodicama, saradujemo sa nadležnim organima kako bismo pronašli odgovarajući oblik brige za ovu decu.

Zastupanje i partnerstvo u cilju kvalitetne brige

Od vlada i zajednica tražimo da ispune obaveze prema deci bez roditelja ili onoj koja su u riziku od gubitka roditeljskog staranja, podržavajući ih u njihovim naporima. Taj rad se rukovodi Smernicama UN za alternativnu brigu o deci, i predstavlja okvir Konvencije UN o pravima deteta. Zalažemo se za mere kako bi se sprečio gubitak roditeljskog staranja. Ujedno podržavamo razvoj i implementaciju standarda kvaliteta za alternativnu brigu i zahtevamo njihovo kontinuirano praćenje. To uključuje odgovarajuću podršku diskreciji, reintegraciji, razvoju zaposlenih u socijalnoj zaštiti, i procesu izlaska iz programa za staranje. U našem zalaganju, oslanjamo se na dokaze prikupljene kroz naš rad na alternativnom zbrinjavanju i jačanju porodica.

© Claire Cadwiche

PRAVILA KOJIM SE VODIMO U PRUŽANJU BRIGE

Slika 1: Naša obećanja

1 FOKUSIRAMO SE NA DECU BEZ ADEKVATNOG RODITELJSKOG STARANJA

Obavezujemo se da se fokusiramo na našu ciljnu grupu: decu bez roditeljskog staranja ili u riziku da ga izgube, a koja pritom žive u osjetljivim okolnostima.

Nažalost, mnoga deca žive u situacijama u kojima nisu adekvatno zbrinuta i tretirana, a posledica toga je da postaju ranjiva na različite načine. Naš cilj je da dopremo do te dece. Ona su naša ciljna grupa. Našu ciljnu grupu definišemo na nacionalnom nivou uz konsultacije sa sudskim organima i organima za zaštitu dece.

Pri utvrđivanju koja deca spadaju u našu ciljnu grupu, razmatramo tri ključna aspekta njihove

situacije: dugoročno prisustvo staratelja, kapacitete i resurse staratelja i stabilnost brige. Analiziramo da li deca žive sa svojim roditeljima (ili nekim drugim starateljem); da li su njihovi staratelji u stanju da obezbede adekvatnu negu; i da li su deca u riziku od razdvajanja od roditelja (ili nekih drugih staratelja). Na taj način možemo da odredimo koliko je situacija u kojoj se dete zbrinjava osjetljiva.

Karakteristike naše ciljne grupe variraju od jednog mesta do drugog, u zavisnosti od specifičnih faktora koji stavljaju decu i njihove porodice u rizik. Iz tog razloga, u okviru svakog programu utvrđujemo i redovno proveravamo koje grupe dece spadaju u našu ciljnu grupu na osnovu pažljive procene lokalnog konteksta, razmatranja perspektive porodica, i uz dogovor sa relevantnim lokalnim vlastima. U urgentnim situacijama fokusiramo se na decu bez pratnje, razdvojenu od porodica, kao i na porodice u riziku od raspada.

Prilikom utvrđivanja koja deca spadaju u našu ciljnu grupu, ne vršimo diskriminaciju na osnovu socioekonomskog statusa, pola, etničke pripadnosti, veroispovesti, seksualne orijentacije ili posebnih potreba. Istovremeno, prepoznajemo da nismo uvek najbolja organizacija za rad sa određenim grupama dece, kao što su deca vojnici, deca koja su dugo odrastala na ulici ili deca sa posebnim potrebama, kojoj može biti neophodna doživotna briga. Decu u takvim okolnostima su često potrebne specijalizovane usluge za koje mi nemamo potrebno stručno znanje. Pomažemo koliko god je to moguće da u pronalaženju odgovarajućih rešenja za njihovo zbrinjavanje.

Slika 2: Određivanje naše ciljne grupe

Peru: Prepoznavanje najugroženijih porodica

SOS Dečija sela Peru su definisala različite profile porodica kako bi se napravila razlika između porodica sa različitim stepenima rizika. To im omogućava da prepoznaju porodice sa visokim rizikom od raspada i da efikasnije dopru do onih kojima je najhitnije potrebna podrška. Često se dešava da deca u tim porodicama ne samo da žive u ekstremnom siromaštvu, već su suočena i sa drugim akutnim problemima, kao što su nasilje u porodici, bolesti zavisnosti ili hronično bolesni članovi porodice. Za svoj rad u pomaganju porodicama da prevaziđu visokorizične situacije tokom 2017. godine, SOS Dečija sela Kahamarka i Kusko su, od vlade Perua, dobila priznanje.

2 SOS DEČIJE SELO POZICIONIRAMO KAO PROGRAM ZAŠTITE I BRIGE O DECI

Obavezali smo se na dugoročno prisustvo i usluge prilagođene potrebama lokalnih zajednica u kojim radimo. Svaki od naših programa obezbeđuje i promovise skup kvalitetnih oblika alternativne brige i usluga jačanja porodica. Kada je potrebno da podmirimo drugačije potrebe naše ciljne grupe, pružamo pomoć u vidu zdravstvene zaštite, obrazovanja i krizne humanitarne pomoći.

Naš program je centar stručnosti, resursa i inovacija u oblasti brige. Preko njega ostvarujemo vidljivo i održivo prisustvo u zajednicama i nudimo različite usluge koje najbolje odgovaraju situaciji naše ciljne grupe. Naš program je otvoreni prostor iz kojeg promovise brigu i zaštitu, delajući kao pokretač šireg razvoja. Deca, porodice i partneri, kao što su organizacije u okviru zajednici, od našeg programa dobijaju podršku kako bi izgradili jake i dinamične mreže.

Svaki program se naziva „SOS Dečije selo“. On predstavlja skup usluga koje pružamo u jednoj ili više zajednica. Te usluge prilagođavamo lokalnom kontekstu i neprestano ih unapređujemo.

Kad god postoji potreba za time, obezbeđujemo SOS porodičnu brigu, u kojoj deca kojoj će biti neophodno dugoročno zbrinjavanje, odrastaju u okruženju nalik porodičnom. SOS porodice uvek žive blizu jedna druge, tako da mogu da obrazuju mrežu uzajamne podrške.

Takođe, nudimo usluge jačanja porodica kako bismo sprečili razdvajanje dece od njihovih roditelja ili šire porodice, u slučaju da se nalaze u srodničkom starateljstvu. Cilj nam je da povećamo sposobnost porodica da pruže svojoj deci kvalitetnu brigu, tako što direktno radimo sa njima, ili tako što jačamo zajednice da one to urade.

Razmatramo druge opcije alternativnog zbrinjavanja onda kada postoje relevantni i odgovarajući pravni okvir. Ovde može biti uključeno hraniteljsko zbrinjavanje, male domske zajednice ili drugi oblici brige. Saradujemo sa postojećim službama i pomažemo im da poboljšaju kvalitet zbrinjavanja u skladu sa obavezama navedenim u ovom dokumentu. U slučajevima kada raspoložimo lokalnim stručnim kadrom i lokalno dostupnim resursima, moguće je da te oblike zbrinjavanja i sami direktno obezbedimo.

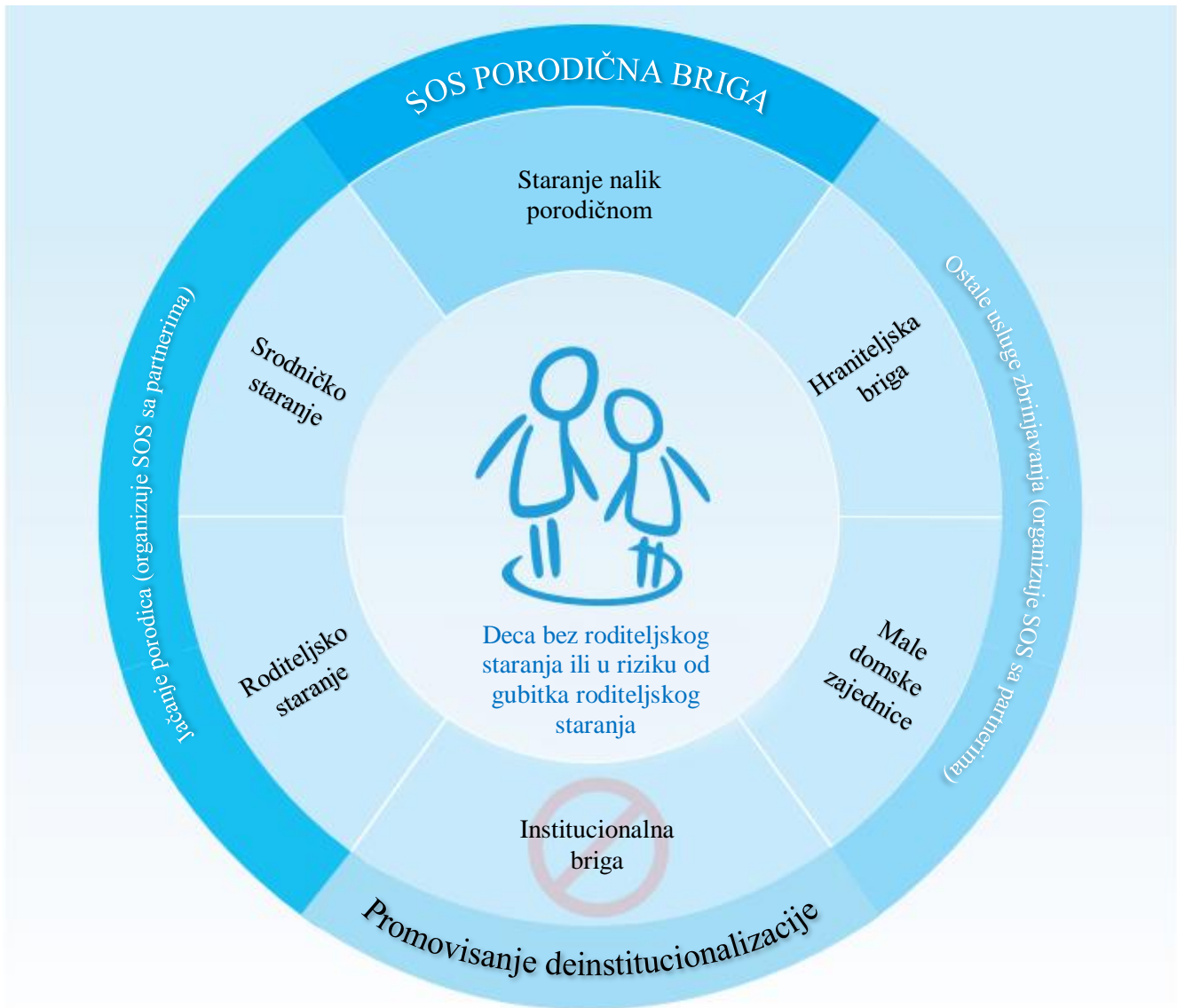
Slika 3: Odlike SOS Dečijeg sela

Naš program pruža i promovise zaštitu i brigu o deci i u kriznim humanitarnim situacijama prouzrokovanim prirodnim katastrofama ili ljudskim faktorom. U vanrednim situacijama se angažujemo kako bismo sprečili razdvajanja porodica i kako bismo ponovno spojili decu sa porodicama od kojih su bila razdvojena. Kada je potrebno, obezbeđujemo i kratkoročnu brigu.

Kroz zalaganje zasnovano na dokazima pozivamo zajednice i vlade da obezbede različite i raspoložive lokalno relevantne oblike zbrinjavanja. Takođe saradujemo sa njima u borbi protiv ključnih uzroka raspada porodica.

Nijedan oblik brige kojim se deca institucionalizuju i kojim se njihova prava krše nikako nije adekvatno zbrinjavanje. Deca treba da odrastaju tako da im se pruža individualna, kvalitetna briga koja zadovoljava njihove potrebe i prava i koja treba da bude dobro integrisana u okviru zajednice i društva u celini. Stoga, aktivno promovise Smernice UN za alternativnu brigu o deci kao ključnu referentnu tačku za reformu sistema zbrinjavanja i deinstitucionalizaciju.

Slika 4: Promovisanje i pružanje lokalno relevantnih oblika brige

Filipini: Prilagođavanje usluga u kontekstu punom izazova

Kada je katastrofalan tajfun pogodio filipinski grad Takloban 2013. godine, SOS Dečija sela su sprovela program urgentne pomoći. Zahvaljujući višedecenijskom pružanju SOS porodične brige na toj lokaciji, SOS Dečija sela su bila NVO organizacija od poverenja, koja utemeljenom saradnjom sa vladom i drugim partnerima. Odmah nakon katastrofe, mesta za boravak dece su obezbedila deci donekle normalniji život u inače haotičnim okolnostima. SOS Dečija sela su takođe prilagođavala svoju dugoročniju pomoć promenljivoj situaciji ciljne grupe. Pošto je bilo na stotine dece koja su zbog tajfuna ostala bez roditelja, ali su mogla da dobiju novi dom kod svoje šire familije, program je počeo da podržava srodničko staranje.

Austrija: Inovativne usluge u najboljem interesu dece

SOS Dečije selo Imst je uspešno implementiralo niz usluga alternativne brige kako bi izašlo u susret najboljim interesima svakog deteta i kako bi se prilagodilo sredini podložnoj promenama. Uporedo sa predstavljanjem novih usluga, program uvek funkcioniše sa ciljem da se deci osiguraju stabilni odnosi i dom pun ljubavi. Danas ima sve manje porodica koje vode SOS mame a podržavaju se drugi oblici porodica. Osim toga, odnos dece sa biološkim roditeljima se podstiču se nudenjem porodičnog savetovanja i intervencijama u kriznim situacijama, kao i davanjem mogućnosti roditeljima da preuzmu aktivnu ulogu u životu i odgajanju svoje dece. SOS Dečije selo Imst takođe jača ranjive porodice u zajednici. Nedavno je ovaj program započeo saradnju sa izbegličkim porodicama, omogućavajući deci i mladima da žive sa svojim biološkim srodnicima i da, po potrebi, dobijaju profesionalnu podršku.

3 PROMOVIŠEMO OSNAŽIVANJE PORODICA, ČVRSTO SE ZALAŽEMO ZA „ČUVANJE ULAZA“ I OSIGURAVAMO NAJBOLJI OBLIK BRIGE ZA SVAKO DETE

Posvećeni smo pronalaženju najpodobnijeg oblika brige za svako dete u skladu sa njegovim najboljim interesima, a uz tesnu saradnju sa nadležnim organima.

Biološka porodica najbolja je opcija za odrastanje svakog deteta. Mi pomažemo ranjivim porodicama da ostanu na okupu kroz niz usluga jačanja porodica, koje prilagođavamo lokalnom kontekstu. Kada se porodice raspadnu i ne mogu da obezbede kvalitetnu brigu deci, razmatramo mogućnost srodničkog i alternativnog zbrinjavanja, i biramo najprikladniji oblik staranja.

Podržavamo nadležne organe u proseku procene i odlučivanja. Promovišemo učešće i deteta i porodice shodno uzrastu. To radimo tako da dete ne bude izloženo opasnosti ili daljim traumama. Ulažemo sve napore da pronađemo rešenje kako bi braća i sestre mogli da odrastaju zajedno, uzimajući u obzir faktore kao što su uzrast, pol, veroispovest, posebne potrebe, zdravstveno stanje, geografska lokacija i očekivano trajanje smeštaja.

Tokom boravka deteta na alternativnom zbrinjavanju podstičemo jake veze dece i njihovih bioloških porodica, sve dok to ne ugrožava dobrobit deteta. Redovno preispitujemo odluku o smeštaju deteta i analiziramo sve oblike staranja, utemeljene na onome što je u njegovom najboljem interesu. To uključuje podršku i usmeravanje reintegracije deteta u biološku porodicu, ukoliko je ta opcija prikladna.

Slika 5: Pronalaženje najboljeg oblika brige

© SOS Archives

© Katerina Ilievska

Rusija: Sprečavanje potrebe za alternativnom brigom

Petogodišnji Andrej živeo je u skućenju u sobi u Sankt Peterburg sa majkom Nikom, bakom i tri sestre. Uslovi života u ovom prepunom, hladnom i megljivom stanu naveli su lokalne nadležne organe da predlože smeštanje dece u alternativno zbrinjavanje. Tim za osnaženje porodice SOS Dečjeg sela ubedio je službe za zaštitu dece da daju porodici malo vremena kako bi sprovela neophodne promene. Radili su sa porodicom na stvaranju zdravijeg životnog okruženja i podržali Niku u pronalaženju novog posla, zbog toga što je predugo radno vreme na dotadašnjem poslu negativno uticalo na njenu vezu sa decom. Psihološko savetovanje poboljšalo je njene roditeljske veštine.

Službe za zaštitu dece uvidele su da je Nika u stanju da se brine o Andreju i njegovim sestrama i da više nema potrebe za njihovim smeštanjem u alternativnu brigu.

Šri Lanka: Osiguravanje najboljeg oblika brige kroz kvalitetno „čuvanje ulaza“

U SOS Dečijim selima na Šri Lanki nadležni sudski organi smeštaju decu na alternativnu zbrinjavanje. Tim koji čine svi direktori SOS Dečijih sela i nacionalni odbor razvio je interne kriterijume za prijem dece zasnovane na socijalnom i pravnom kontekstu zemlje. Konačni spisak kriterijuma je dostavljen sudovima i drugim organima.

Prilikom razmatranja oblika zbrinjavanja koje nude SOS Dečija sela, nadležni organi daju prioritet deci koja spadaju u ciljnu grupu SOS Dečijih sela. Čim neko SOS Dečije selo dobije obaveštenje o mogućnosti smeštanja deteta, njegov odbor za prijem dece analizira slučaj i odlučuje da li je smeštaj zaista prikladan za to dete.

© Björn-Owe Holmberg

4 STVARAMO SIGURNO OKRUŽENJE ZA DECU U SVIM NAŠIM PROGRAMIMA

Posvećeni smo stvaranju sigurnog okruženja za decu u okviru svih naših programa, u svakom trenutku, tako što sprovodimo mere i procedure za osiguravanje bezbednosti dece u skladu sa našom politikom zaštite dece, međunarodnim standardima i najboljom praksom. Takođe insistiramo da to rade i naši partneri.

Slušamo decu, kako bismo razumeli šta za njih znače sigurnost dece i sigurno okruženje u svakodnevnom životu u porodicama, sa vršnjacima, starateljima i u zajednicama. Njihovo mišljenje shvatamo ozbiljno i uzimamo ga u obzir kada planiramo i sprovodimo mere za očuvanje bezbednosti dece.

Osmišljavamo mere prevencije i podizanja svesti da bismo deci, roditeljima, starateljima, edukatorima, biološkim porodicama i članovima zajednice dali potrebna znanja i veštine za zaštitu dece od opasnih, rizičnih, nasilnih situacija i zlostavljanja. Intenzivno se fokusiramo na sprečavanje nasilja nad decom, uključujući rodno zasnovano nasilje, seksualnu prinudu, zlostavljanje i iskorišćavanje, disciplinske mere koje zlostavljaju decu, kao i druge oblike diskriminacije.

Primenjujemo individualno prilagođene mere procene, analize i smanjenja rizika po bezbednost dece, koji prate svaki oblik zbrinjavanja, partnerskog odnosa i svaku zajednicu, a ovo se odnosi i na sve funkcionalne delove naše organizacije, kao što su ljudski resursi, komunikacija i prikupljanje finansijskih sredstava. Redovno sprovodimo interne i eksterne revizije zaštite dece, koje su u skladu sa

prihvaćenim međunarodnim standardima i koje promoviše i proverava organizacija Keeping Children Safe.

Definišemo jasna očekivanja i obaveze kada je u pitanju bezbednost dece, uspostavljamo mehanizme prijavljivanja i uzbunjivanja koji omogućuju deci, zaposlenima i drugim zainteresovanim stranama da izraze zabrinutost i podnesu žalbe. Ukoliko dođe do zlobotrebe, znamo kako da postupimo. Reagujemo brzo i efikasno pomoću jasno utvrđenih procedura. To uključuje i prijavljivanje slučaja nadležnim organima, kad god je to primereno. Pružamo podršku i savetovanje deci koja su bila žrtve u skladu sa njihovim individualnim potrebama. Isto to očekujemo i od svojih partnera i u tim procesima pružamo im podršku.

Pored toga, zalažemo se da šira zajednica smatra neprihvatljivim svako zanemarivanje i zlostavljanje. Stvaramo svest o nasilju, zlostavljanju, iskorišćavanju i zanemarivanju i zahtevamo da ljudi, koji su bili svedoci tih dešavanja, progovore o tome. Takođe, zarad naše ciljane grupe, jačamo i sisteme osiguranja bezbednosti dece u zajednici.

Slika 6: Osiguravamo bezbednost dece

Sigurnost dece je odgovornost svih nas

Politiku zaštite dece SOS Dečijih sela odobrio je Međunarodni Senat 2008.godine. Ona detaljno izražava naše obećanje da obezbedimo sigurnost deci i šalje snažnu poruku da je “sigurnost dece odgovornost svih nas”.

SOS Dečija sela su takođe član koalicije Keeping Children Safe, koja promovira bezbednost dece u okviru organizacija za zaštitu dece. Keeping Children Safe je pokrenula sistem sertifikacije kojim se vrši ocenjivanje organizacija i pružalaca usluga zaštite dece u odnosu na međunarodne standarde za očuvanje bezbednosti dece. SOS Dečija sela su 2017.godine dostigla 1. nivo sertifikacije u zaštiti dece i intenzivno rade na tome da u budućnosti dostignu 2.nivo.

5 PROMOVIŠEMO I NEPRESTANO JAČAMO BRIGU O DECI KAO PROFESIJU

Posvećeni smo promovisanju ključne uloge onih koji su obučeni za brigu o deci. Negujemo motivaciju i posvećenost ovoj profesiji i podstičemo razvoj stručnih veština. To činimo jer deca imaju pravo na kvalitetnu brigu, i potreban im je brižan odnos pun poverenja sa nekim na koga mogu da se oslone svakog dana.

Pouzdan odnos pun poverenja između deteta i staratelja, koji omogućava detetu da se oseti voljeno i sigurno, predstavlja suštinu našeg rada. Kako bismo postigli taj cilj, moramo da obezbedimo deci da dobiju stabilnog staratelja, sa odgovarajućim znanjima i veštinama za stvaranje porodične atmosfere pune ljubavi, kako u alternativnoj brizi tako i u programu osnaživanja porodica.

Sledimo proces zapošljavanja kvalitetnog kadra kod svih stručnjaka za brigu o deci: SOS mama, SOS roditelja, saradnika za brigu o mladima i terenskih radnika iz oblasti jačanja porodica. Vodimo računa da odaberemo ljude koji su istinski posvećeni brizi o deci, koji se identifikuju sa našom misijom i koji mogu da budu pravi uzori deci i mladima.

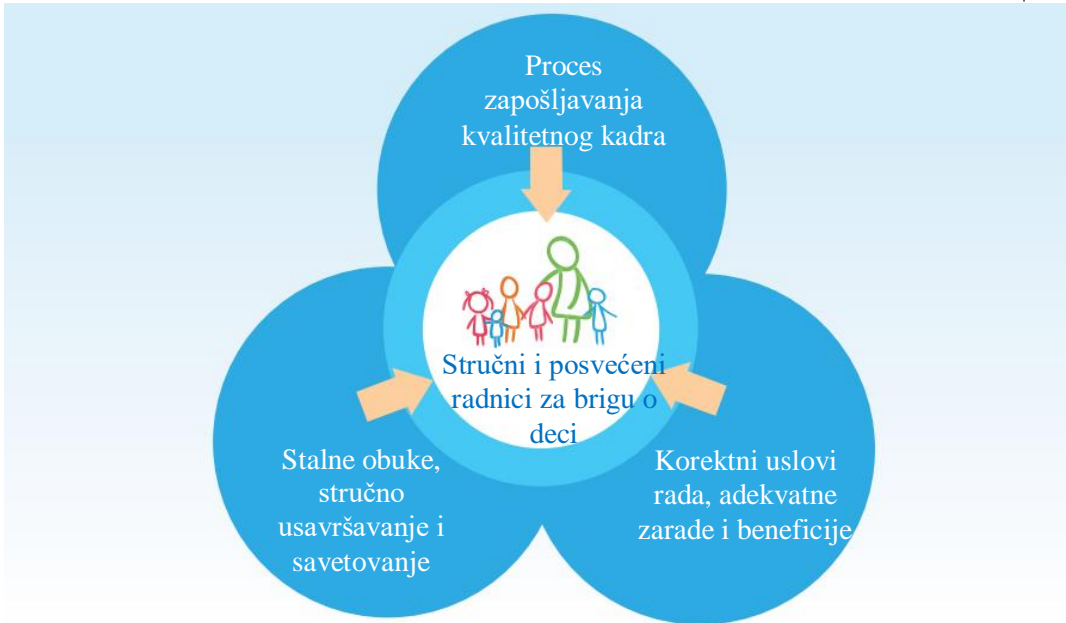
Svim stručnjacima za brigu o deci obezbeđujemo pravedne uslove rada, adekvatne zarade i beneficije, koje su primerene i transparentne. Stalnim stručnim osposobljavanjem, usavršavanjem i savetovanjem

osiguravamo da dobiju odgovarajući skup veština, znanja i stavova. Takođe podstičemo umrežavanje radi razmene dobre prakse i učenja.

S obzirom na zahtevnost njihovog posla, stručnjacima za brigu o deci pomažemo da izbalansiraju svoj profesionalni i privatni život, poštujući njihove partnere i biološku decu. Prepoznavamo njihove napore i izazove sa kojima se susreću i dajemo im podršku da napreduju u stručnom razvoju.

Neprestano radimo na poboljšavanju statusa i reputacije u društvu stručnjaka za brigu o deci. To postizemo tako što promoviramo pravno priznavanje i podstičemo širenje mreža ovih stručnjaka.

U celokupnom radu sa stručnjacima za brigu o deci, polazimo od perspektive rodne ravnopravnosti i ne dozvoljavamo rodnu diskriminaciju.

Slika 7: Jačanje brige o deci kao profesije

Deca su dobri učitelji

„U SOS Dečijim selima dobila sam mogućnost da radim, da zaradim novac, ali i da se pri tom osposobim za SOS mamu. Divno je bilo što sam mogla odmah da radim svoj posao, umesto da se prvo godinama obučavam, pa tek onda da stičem neposredno praktično iskustvo. Tako sam sa decom radila od prvog dana, a ona su meni bila dobri učitelji, veoma dobri. Kada imam slobodan dan, ne boravim u SOS porodici nego idem u svoj stan. Viđam se sa svojim krugom prijatelja; volim da čitam; posećujem roditelje i ponekad brata; volim da odem u bioskop ili samo da ćaskam sa prijateljima na kafi. To mi se sviđa.”

Jedna SOS mama iz SOS Dečijeg sela Beč, Austrija

6 PODSTIČEMO SOS PORODICE I UGROŽENE PORODICE DA SE INTEGRISU U ŽIVOT ZAJEDNICE

Predanim radom podstičemo integracije SOS porodica i ugroženih porodica u život zajednice. Cilj je da deca i mladi ljudi izgrade jake društvene mreže koje će im biti podrška tokom života.

U okviru SOS porodične brige promoviramo socijalnu integraciju SOS porodica, tako što im obezbeđujemo najveći mogući stepen samostalnosti, kako bi mogle da stvore brižnu porodično okruženje. Osim toga, te porodice mogu lako da ostvaruju interakciju sa susedima i širom zajednicom bez potrebe da prevazilaze neprirodne organizacione prepreke. Prilagođavanjem životnih standarda lokalnom kontekstu, dodatno olakšavamo integraciju u zajednicu i smanjujemo rizik da ostali doživljavaju SOS porodice kao drugačije.

Takođe se staramo da SOS porodice, kao i ugrožene porodice, imaju pristup postojećim uslugama u okviru zajednice – na primer: obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, psihološkoj podršci ili savetovanju po pitanju karijere. Takođe, podstičemo decu i mlade da učestvuju u inicijativama

pokrenutim u zajednici, kao što su kulturne manifestacije ili sportska dešavanja u cilju pospešivanja integracije u zajednicu.

Uz socijalnu integraciju, podržavamo i fizičku integraciju SOS porodica u skladu sa lokalnim iskustvom i kontekstom. U tom slučaju, SOS porodice žive direktno u zajednici, rame uz rame sa drugim porodicama. Pritom, važno je da SOS porodice žive jedna blizu druge, da se međusobno pomažu i doprinose sigurnoj i bezbednoj atmosferi.

SOS Dečije selo svoje usluge i objekte stavlja na raspolaganje i široj zajednici. Ovo uključuje obuke iz veština roditeljstva, psihološko savetovanje, škole i vrtiće. Na taj način SOS Dečije selo postaje pokretač razvoja u okviru zajednice.

Integracija u život zajednice

Porodična autonomija
brižno porodično okruženje

Pristup uslugama i
učesće u životu zajednice

Laka interakcija
sa komšijama

SOS porodice
žive u zajednici

Prilagođavanje životnih
standarda lokalnom
kontekstu

Dostupnost SOS usluga i
objekata (npr. usluge
savetovanja, obdaništa)

Slika 8: Integracija u život zajednice

Etiopija: Integracija u zajednicu zasniva se na drugarstvu

Jadetin omiljeni deo dana je kada posle škole igra fudbal sa svojim drugovima. Jadeta ima 12 godina. Živi u SOS porodici u SOS Dečijem selu Džima u Etiopiji. U školi je stekao dobre drugare među decom iz susedne zajednice. Većinu slobodnog vremena provode zajedno igrajući se napolju ili u posetama lokalnim manifestacijama. Jadeta takođe voli i da ide u kućne posete kod svojih drugara; recimo, kada ga pozovu na rođendane.

Ponekad, njegovi drugari dođu kod njega subotom da gledaju važne fudbalske utakmice na televiziji u SOS Dečijem selu i sanjaju o tome da jednog dana postanu jednako dobri igrači kao njihove omiljene zvezde.

7 PRUŽAMO INDIVIDUALNU PODRŠKU ZA POSTIZANJE CILJEVA, UNAPREĐENJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI I POBOLJŠANJE REZULTATA

Predani smo podršci deci i porodicama na njihovom putu ka nezavisnosti. To ostvarujemo kroz razvojno planiranje za decu i porodice, uzimajući u obzir sve aspekte života. Posebno se fokusiramo na to da devojčicama i dečacima budu pružene jednake mogućnosti, povećavajući time rodnu ravnopravnost.

U okviru alternativne brige, osnažujemo decu i mlade u različitim aspektima njihovog individualnog razvoja, kako bi bili sposobni da postanu nezavisni i aktivni članovi društva. Taj proces počinje tako što se posebno fokusiramo na razvoj deteta u ranom detinjstvu, a završava se kvalitetnom podrškom nakon izlaska iz programa. U okviru rada na jačanju porodica, osnažujemo te porodice da postanu nezavisne, tako da do trenutka napuštanja programa budu u stanju da efikasno zaštite svoju decu i brinu o njima.

Tokom procesa razvoja dece i porodica nadograđujemo jedinstvene potencijale, znanja i veštine svakog deteta, mlade osobe i porodice. To postizemo kroz neprekidno učešće dece i porodica. Oni su uvek u centru svog razvoja. Roditelji imaju vodeću ulogu u usmeravanju i podršci razvoju dece, a kako deca odrastaju, ona preuzimaju sve veću odgovornost.

Posebno vodimo računa da promovišemo jednake mogućnosti za dečake i devojčice. Svesni smo da

rodni stereotipi često potiču iz porodice i zajednice. Kroz proces planiranja razvoja, neprekidno radimo na rodnoj ravnopravnosti.

Sve ovo postizemo uz pomoć profesionalno strukturiranog razvojnog plana, koji se sačinjava čim dete ili porodica uđe u naš program. Svaki plan počinje detaljnom procenom i prilagođen je datoj situaciji i specifičnim potrebama pojedinačnog deteta ili porodice. Takođe pozivamo da se uključe i druge relevantne zainteresovane strane, kao što su socijalni radnici, nastavnici i psiholozi. Redovno pratimo sprovođenje plana i ažuriramo ga barem jednom godišnje.

Kroz individualno planiranje i praćenje, fokusiramo se i pratimo rezultate koje postizemo. To nam pomaže da neprekidno prilagođavamo i unapređujemo svoj rad. Zahvaljujući tome, uspevamo da postignemo održive rezultate kod svakog deteta, porodice i zajednice.

Slika 9: Formiranje nezavisne dece i porodica

Obala Slonovače: Stvaranje mogućnosti kroz obrazovanje

„Imala sam sreće što sam dospela u SOS. Ponekad se pitam da li bih danas uopšte bila živa da me nisu prihvatili u SOS-u. Ali čak i da sam preživela bez njih, sumnjam da bih mogla da stekem obrazovanje kakvo sam stekla dok sam bila u SOS-u. Školovanje je skupo i većina ljudi iz Obale Slonovače se ne upisuje na fakultet. Bez fakultetske diplome ne bih imala svoj trenutni posao i šanse da izgradim budućnost kao što sada imam.”

Mlada osoba koja je odrasla u SOS porodici u Obali Slonovače i sada živi samostalno

8 PROMOVIŠEMO OBRAZOVANJE, PARTICIPACIJU, I KORAKE KA OSAMOSTALJIVANJU

Posvećeni smo pružanju podrške svakom detetu i mladoj osobi u okviru našeg programa, dok koračaju ka samostalnom životu. To znači obezbeđivanje pristupa kvalitetnom obrazovanju i podršku u razvijanju odgovarajućih veština i radne etike kako bi uspeali u životu.

Naša podrška deci u sistemu alternativne brige počinje od trenutka ulaska u sistem i traje do izlaska iz programa. Kada je jačanje porodica u pitanju, radimo sa porodicama na stvaranju pravih uslova za zadovoljavanje razvojnih potreba njihove dece. Cilj nam je da izgradimo kapacitete roditelja tako da oni budu u stanju da podrže svoju decu na putu ka osamostaljivanju, čak i nakon što porodica izađe iz programa. Tokom svih faza dečijeg razvoja aktivno

promovišemo učešće dece, primereno njihovom uzrastu, i slušamo njihovo mišljenje.

Znamo da su prve godine života dece ključne za njihov dalji razvoj. Zbog toga posebnu pažnju poklanjamo ranom razvoju dece. Radimo na tome da osiguramo da sva deca u našim programima dobiju odgovarajuću brigu, stimulaciju i podršku kako bi prevazišla traume iz prošlosti i postala otpornija.

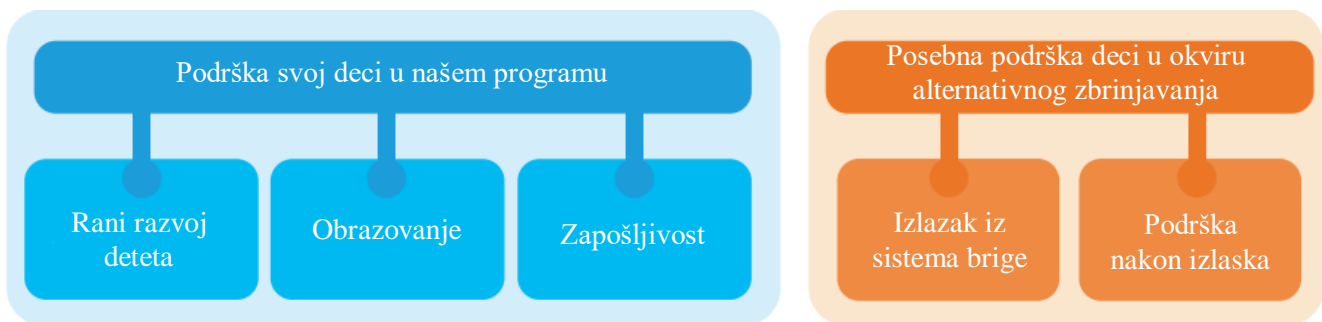
Takođe se staramo da deci i mladima bude dostupno kvalitetno obrazovanje. U zavisnosti od njihovog uzrasta i stadijuma razvoja, pomažemo im da steknu širok spektar veština koje će ih pripremiti za odgovoran samostalni život u društvu i poboljšati im mogućnost da nađu posao. Radeći to promovišemo jednak pristup i borimo se protiv svih oblika diskriminacije zasnovanih na faktorima kao što su pol, etnička pripadnost, veroispovest, zdravstveni status, seksualna orijentacija ili posebne potrebe.

Obrazovanje nije ograničeno samo na pohađanje škole, mi takođe osposobljavamo staratelje da podrže obrazovni razvoj svoje dece. Ta podrška uključuje podsticanje dece da razvijaju životne veštine i vrednosti. Kako deca izrastaju u mlade ljude, postepeno uče da sve više preuzimaju odgovornost za odluke u svom životu.

Pored toga, promovišemo i mogućnost zaposlenja mladih iz naše ciljane grupe tako što se povezujemo sa državnim organima, donosiocima odluka i partnerima. Vodimo računa da učesnici našeg programa uživaju niz mera podrške, kao što su karijerno osposobljavanje ili stručna praksa.

Deci na alternativnom zbrinjavanju omogućavamo najbezbolniji mogući prelazak sa alternativne brige na samostalni život zahvaljujući posebno prilagođenom i participatornom procesu izlaska iz zaštite. Bez obzira da li neka mlada osoba prelazi u smeštaj za mlade ili ostaje u SOS porodici, odluka se donosi kroz participatorni proces u kojem učestvuju SOS roditelj i ta mlada osoba. Izbor se razmatra iz svakog ugla i zasniva na zrelosti, težnjama i najboljim interesima mlade osobe.

Nakon što mlada osoba izađe iz sistema alternativne brige, pružamo joj jasno definisanu podršku u odgovarajućim sferama života. Svesni smo i da nije svim mladim osobama potrebna dalja podrška, kao i da mladima ne možemo zauvek pomagati. Prema tome, podrška nakon izlaska iz zaštite ograničena je na posebne oblasti u kojima je neophodna, i vremenom se smanjuje. Isto tako, staramo se da mladi mogu da održe doživotnu vezu sa SOS porodicom, i da im se obraćaju za podršku i nakon što izađu iz sistema staranja.

Slika 10: Oblasti pružanja podrške prilikom osamostaljivanja

Kostarika: Ujedinjeni u cilju zapošljivosti mladih

Sofija je mlada mama koja živi sa svojom bebom u San Hozeu u Kostariki. Ona ulazi u poslovni svet kroz YouthCan!program. Kroz ovu globalnu inicijativu SOS Dečija sela i njihovi partneri zajednički stvaraju mogućnosti mladima da steknu odgovarajuća praktična iskustva, veštine i znanja kojima će poboljšati mogućnosti da dobiju zaposlenje. Sofijina mentorka Danijela radi u perionici internacionalnog hotela više od 20 godina. Svoja profesionalna iskustva deli sa Sofijom i tako joj daje uvid u dužnosti i izazove ovog posla. Ovo mentorstvo pomaže Sofiji da stekne samopouzdanje i iskustvo i priprema je za tržište rada tako da može da izgradi sigurnu budućnost za sebe i svoje dete.

9 SARADUJEMO SA PARTNERIMA NA PRUŽANJU DODATNIH USLUGA I ZAGOVARAMO KVALITETNU BRIGU

Predano smo fokusirani na stručnost u pružanju brige i gradimo partnerske odnose radi podrške uslugama kao što su obrazovanje, zdravstvena zaštita i ekonomsko osnaživanje. Ujedno se povezujemo sa vladama i drugim donosiocima odluka kako bismo promovisali kvalitetnu brigu.

Deci i njihovim porodicama je potreban pristup različitim dodatnim uslugama za zdrav razvoj. Da bismo svojoj ciljnoj grupi obezbedili dodatne usluge saradujemo sa partnerima, a u svom radu stavljamo fokus na ono što najbolje umemo - odnosno na brigu. Kada god smo u mogućnosti, nudimo svoje stručno znanje za izgradnju kapaciteta partnera.

U izuzetnim slučajevima, kada ni vlada ni drugi partneri nisu u mogućnosti da obezbede dodatne usluge našoj ciljnoj grupi, a mi smo u stanju da to učinimo, uključujemo se kako bismo nadomestili ovaj nedostatak. To radimo samo na određeno vreme i neprekidno saradujemo sa vladom i specijalizovanim organizacijama kako bi one preuzele dalji rad.

Sebe smatramo sastavnim delom nacionalnih sistema zaštite dece. Blisko saradujemo sa nadležnim ogranima i drugim agencijama koristeći sve raspoložive veštine i resurse da se fokusiramo na poboljšanje situacije dece, naročito na osiguranje kvaliteta u svim oblicima alternativne brige i na sprečavanje razdvajanja porodica. Pored toga, angažujemo se i pomažemo u naporima sličnih organizacija na zastupanje prakse i politika za borbu protiv temeljnih uzroka ranjivosti dece. Čvrsto verujemo u to da će vremenom ciljano propagiranje zasnovano na dokazima oformiti društvo koje bolje štiti i brine o svojoj deci, te ćemo tako doprineti ostvarivanju vizije i misije naše organizacije.

Svakim svojim postupkom osiguravamo da se čuje glas dece iz naše ciljne grupe.

Slika 11: Partnerstva i zagovaranje

Glas mlade osobe

Svojom emotivnom ispovešću, 17-godišnji Franko iz Čilea je jula 2017. godine pozvao svetske lidere da prepoznaju značaj jačanja porodica. “Treba pružiti podršku roditeljima kako bi oni mogli da izdržavaju svoju decu i kako bi se sprečili patnja i razdvajanje”, rekao je Franko. “To se ciklus. Ukoliko roditelji pate, patiće i njihova deca. Ukoliko rešimo taj problem, on može biti rešen i za buduće generacije.” Franko je predstavljao mlade iz Čilea na skupu u Njujorku, na kojem je zatražio od svetskih lidera da više slušaju glas mladih i da promovišu njihova prava u kontekstu Ciljeva održivog razvoja UN. Ovaj 17-godišnjak je takođe naglasio potrebu za većom svešću o izazovima sa kojima se suočavaju deca koja odrastaju u alternativnoj brizi. Franko živi u SOS porodici u Čileu.

Palestina: Zajednička inicijativa za zaštitu devojčica

Muna je 16-godišnja Palestinka. Nakon što je njen otac napustio porodicu, Munin život se drastično promenio. Majka joj je bila preopterećena, a Muna i njene dve sestre su se mučile da dobiju pristup osnovnim uslugama. Muna je napustila školu i ušla u prostituciju kako bi izdržavala porodicu. Nadležni organi su je uhapsili i obavestili njenog oca. Tako je Munin život direktno postao ugrožen, jer prema strogom običaju, devojčice poput nje često budu ubijene kako bi se sprala ljaga sa porodičnog imena.

Kada su SOS Dečija sela saznala za ovu situaciju, odmah su reagovala i angažovala mrežu partnera. Zajedno su sarađivali sa Ministarstvom za socijalni rad da bi zaštitili devojčicu. Muna je smeštena u sigurnu kuću, gde je dobila zaštitu, rehabilitaciju i obrazovanje. SOS Dečija sela su nastavila da pomažu njenoj porodici kroz program jačanja porodica.

PRILOG

REČNIK TERMINA

Termin	Definicija
Alternativna briga	Zbrinjavanje u kojem se o detetu neprekidno brine staratelj, koji nije član biološke porodice.
Briga	Roditeljsko zbrinjavanje dece i mladih, koje uključuje njihovu zaštitu, vođenje računa o njihovoj dobrobiti i negovanje razvoja dece. Briga se može pružati u okviru detetove biološke porodice ili u okviru alternativnog zbrinjavanja.
Oblik zbrinjavanja	Specifično okruženje u kojem se detetu pruža briga.
Briga nalik porodičnoj	Alternativni oblik zbrinjavanja, u kojem jedan ili više profesionalnih pružalaca brige radi u mahom nezavisnim, malim grupama dece, u za to posebno pripremljenom okruženju, koje liči na porodično.
Biološka porodica	Porodica u kojoj je dete rođeno, uključujući užu i širu porodicu.
Briga u zajednici	Lokalno organizovane usluge i oblici zbrinjavanja, koje uglavnom planira, organizuje, i za koje je nadležna lokalna zajednica. Osmišljene su tako da odgovore na potrebe i ojačaju kapacitete dece da se nose sa problemima u svojoj zajednici.
Ciljna grupa	Grupa dece kojoj SOS Dečija sela pomažu kroz svoje programe.
Jačanje porodica	Usluga koja za cilj ima sprečavanje razdvajanja porodica i unapređivanje kvalitetne brige o deci u okviru bioloških porodica.
Reintegracija porodica	Postepeni proces povratka deteta iz alternativne brige u svoju porodicu.
Porodična hraniteljska briga, Hraniteljska briga	Oblik alternativne brige u kojem brigu pruža lice koje je za to odabrano, osposobljeno, ovlašćeno i pod nadzorom je vlade ili ovlašćene agencije. Briga se obično pruža u kući hranitelja.
„Gejtkiping“ – čuvanje ulaza	Postupak upućivanja dece i porodica odgovarajućim službama ili odgovarajućim rešenjenjima za zbrinjavanje, u cilju sprečavanja nepotrebne alternativne brige, kao i pronalaženje najprikladnijeg oblika alternativne brige, kada je to neophodno.
Institucionalna briga	Alternativna briga u velikim rezidencijalnim objektima (često nazivanim „sirotišta“) koji ne uspevaju da deci obezbede stabilnog pružaoca brige, izoluju ih od spoljnog sveta i praktikuju strog, bezlični režim sa ozbiljnim, a često i doživotnim štetnim efektom na psihološku i emotivnu dobrobit deteta i njegovu sposobnost funkcionisanja
Srodnička briga	Oblik brige koju pružaju članovi detetove šire porodice ili drugi staratelji koji su bliski porodici i poznati detetu. U programu SOS Dečijih sela podrška ovom obliku brige deo je jačanja porodice.
Program	Sinonim za SOS Dečije selo.

Termin**Definicija****Usluga**

Organizovane aktivnosti osmišljene tako da odgovore na specifične potrebe dece i/ili njihovih porodica. Glavne usluge koje pružaju SOS Dečija sela obično uključuju SOS porodičnu brigu, jačanje porodica, a ponekad i druge oblike brige.

Male domske zajednice

Oblik alternativne brige, u kojem malu grupu dece ili mladih zbrinjavaju stručni radnici za brigu o deci i mladima, koji rade po smenama.

SOS Dečije selo

Grupa povezanih usluga kojima upravlja članica asocijacije SOS Dečijih sela na određenoj lokaciji (selo, lokalna zajednica ili region sa više zajednica) uz jasno definisanu ciljnu grupu i zajednički opšti cilj.

SOS porodična briga

Briga nalik porodičnoj, koju pružaju SOS Dečija sela. Kod takve brige SOS roditelji (koji mogu biti SOS mame ili tate, ili bračne parove) žive sa malom grupom dece koja odrastaju kao braća i sestre i prvenstveno se staraju o odgoju i razvoju te dece. SOS roditelje u radu podržavaju drugi stručnjaci u programu.

Principi SOS Dečijih sela

DETE

Svako dete je jedinstveno i poštovano

RODITELJ

Svakom detetu je potreban brižan i stabilan roditelj

PORODICA

Svako dete odrasta uz podršku porodice

ZAJEDNICA

Svako dete je deo bezbedne zajednice koja ga podržava

